

A folyószámlák kamatszámításának egyik vitás kérdése.

Ismerteti: Dr. Berényi Pái keresk. akad. tanár.

A folyószámlák kamatszámítása, épp úgy, mint a könyvvitel minden más kérdése, nem ítélhető meg kizárólagosan a matematikai és a könyvvitel technikájának tantételéi alapján. Minden könyvelési tétel egy megállapított jogviszony folyománya lévén, helyességének megítéléséhez egyaránt járul hozzá a jogtudomány és a könyvelés tana.

A folyószámlák kamatszámításának egyik vitás és sokáig elintézetlen kérdését is legutóbb a jogtudomány intézte el és nem lehet fölösleges az ügy mibenlétét e folyóirat olvasóival is megismertetni.

A folyószámlák kamatainak számítására a következő módokat szoktuk használni:

1. alapul véve a számla lezárásának napját, számítjuk a kamatot a tételek lejárától a számla lezárásáig;

2. alapul véve a számla legkorábban lejáró tételét, diskontáljuk a tételeket és egy matematikai fikcióval keressük a matematikailag jogosan követelhető kamatot;

3. a számítás alapjául véve a tételek lejárata között támadt egyenleget, ugyszólván csak ezután számítjuk a kamatot.

E három folyószámlás kamatok számításának alkalmazása, nem eshetik kifogás alá addig, a míg a folyószámla tartamán belül a kamatláb nem változott és csak egy. De ha a kamatok számítása kettős kamatláb alapján történik, a fentebb 1. és 2. pont alatt említettem módszer számtanilag helyes eredményt nem ad, bár a praxis nem igen vet ügyet e csekély eltérésre. Csak természetes, hogy a két első lezárási módszer matematikai pontatlansága még feltűnőbb, ha kettős és változó a kamatláb; mégis nem igen használják a 3-ad sorban említettem u. n. lépcsőzetes módszert, ellene vetvén a kényelmi szempontot, a mennyiben alkalmazásával még külön kamativet is kell használni.

Hanem mindeddig nincsen a kérdésnek fölöttebb kritikus oldala, mert mindaddig, a míg a folyószámlás összeköttetésben álló felek szempontjából a lezárási munkálatok kényelmének rovására eső eltérést maguk a felek tudva elfogadják, addig a tudománynak nincs más kötelessége, mint erre a körülményre rámutatni és ellene az igazság szempontjából tiltakozni.

Más megítélés alá esik azonban az a pontatlanság, a mi a folyószámla lezárásának idején túl lejáró tételek után, esedékes kamatok számításánál tapasztalható. Az a szokás, hogy a lezárási napon túl esedékes tételeket diskontálás útján. belevonják a kamatszámításba és csak ritka esetben hagyják meg a tételeket ama folyószámlai időköz számára, a melyben e tételek esedékesé válnak. A diskontálás folytán természetes, hogy valamilyen eltérés támad. Ezt az eltérést oly módon korrigálják, hogy

a kamatot százra számítják. De ez az eljárás még nehezebb és pontosság tekintetében sem mulja fölül a lépcsőzetes módszert, a melyet itt is a legjobb használni. Hanem pontosság tekintetéből csak a kettő között eshetik a választás és én részemről azokkal tartok, a kik a lépcsőzetes módszernek adják az elsőséget. Ez utóbbi módszert alkalmazva a legpontosabban kapni az eredményt és technikailag is a legtisztább munkát végezhetni.

És a mióta a könyvvitel tudományos jellegét határozottabban öltötte magára, azóta a tudomány emberei is, a praxis munkásai is szívesen ragaszkodtak hozzá. De néhány év óta egy újabb teoriát kezdtek szellőztetni, a mely munkában az osztrák könyvelők egy része jeleskedik legnagyobb hévvel; e teoria szerint *kettős vagy változó kamatláb szerint csak akkor kapunk teljes eredményt, ha a számla tételeit a lejáratok szerint sorba szedjük és nem hagyjuk őket abban az egymásutánban, a melyben az elkönyvelések, azaz az üzletesetek sorrendje szerint eredetileg elkönyveltük.*

És így két nézet állt egy a mással szemben, a melyek között igazságot tenni a matematika már nem volt képes. Most azzal a nézettel szemben, hogy a folyószámla eredeti egymásutánját föl kell forgatni és kamatszámítást egy ujjonnan szerkesztett, lejáratok sorrendje szerint egymás mellé rótt folyószámlán kell megejteni, hogy a számítás pontos legyen — azt a kérdést kellett megkoczkáztatni és eldönteni: *melyik kamatláb érvényes az illető tételre, az-e, a mely az elkönyvelés idejében, vagy az-e, a mely a lezárás idejében volt érvényes?*

A fölvetett kérdésre *Blodig Hermann* a bécsi technika jogi szaktanára a következőkben adta meg a feleletet. *Blodig* így formulázta a kérdést: *melyik kamatláb érvényes valamely tételre, az-e, a mely a tétel alapját képező üzlet megkötése napján volt érvényes, vagy az-e, a mely az üzletből eredő köteleességek teljesítése napján, az időközben bekövetkezett kamatlábváltozás folytán vált általánosan érvényessé. Tehát nem olyan kérdéssel állunk szemben, a melyet a könyvvitel technikájával, illetőleg a matematikával lehet eldönteni, hanem olyannal, a melynek helyzetét előbb jogilag kell tisztázni és csak miután így tisztázva van, lehet a kérdést a matematikai elbánás alá bocsátani, természetesen abban az irányban, a melyet a jogász kiszab. Már pedig jogi szempontból az üzlet megkötésekre kétoldalu szerződés támadt, a mely érvényben van, ha csak egy másik kétoldalu szerződés azt hatályában meg nem másítja. Jogilag helytelen dolgot művel tehát az, a ki a kettős és változó kamatláb szerint lezárandó folyószámlával oly módon bánnék el, hogy a tételeket lejáratok szerint szedné sorrendbe és az így sorrendbe szedett tételeket osztályozná a kamatláb változása szerint csoportokba; változatlanul kell a folyószámlát hagyni, tételeit abban az egymásutánban, a melyben támadtak és kamatlábak szerint való csoportosításokat az elkönyvelés kelte szerint eszközölni.*